

MUZEJSKI IZLET

Muzejsko društvo je 20. in 21. maja 1967 priredilo izlet v Istro. To je bil že enajsti muzejski izlet. Kakor vse prejšnje je tudi tega organiziral Lovro Planina. Udeležencev je bilo 57, med njimi mnogo takih, ki se redno udeležujejo društvenih izletov. Spomnili smo se pokojnih R. Horvata, J. Janežiča in F. Dolenca, ki so bili še lani z nami na izletu in so nam bili vselej prijetni in ljubi tovariši. Transturist je poslal na pot udobni avtobus Mercedes, kar je po svoje pripomoglo, da so izletniki nemoteno ogledovali pokrajino in kraje in so bili z izletom izredno zadovoljni. Strokovni vodnik je bil tudi letos pisec tega poročila.

Prvi postanek smo za zajtrk napravili v Kozini, kjer smo stopili na istrska tla. Na gradu Strmcu-Socerbu nam je jasno ozračje omogočilo, da smo razgledali slovensko okolico Trsta, Miljski polotok, Brkinsko hribovje in potek državne meje. Obiskali smo tudi Sveto jamo. Kratek odmor na Belvederu smo porabili za poučni razgled na Izolo in Koprski zaliv. Na nadaljnji vožnji ob slovenski obali čez Dragonjo v Bujštino je razlaga veljala značilnostim istrske pokrajine in njenih ljudi, gospodarskim in narodnostnim razmeram, zgodovini Istre od rimskih časov do narodnoosvobodilnih bojev in diplomaciji po vojni. V Bujah smo spoznali tip istrskih naselij na vrhu gričev, obdanih z vinogradi, oljčnimi gaji in njiivicami po dolinah in vrtačah. Umag, ki je bil še nedavno skromno ribiško naselje, sedaj ga pa poživljata turizem in industrija, smo pogledali le mimogrede. Novigrad na polotočku med dvema zalivoma je imel ob našem obisku že tuje turistekopalce. Po slabši cesti smo se spustili v dolino Mirne in jo prekoračili po mostu in nasipu čez slikoviti izliv, nato pa smo se vzdignili nazaj na planoto, da smo skozi značilne vasi Tar, Vabriga in Maj dosegli Poreč, cilj prvega dne. Namestili smo se v lepo urejenem Domu počitniške skupnosti Alpe Adria, ki je bil prej okrevališče zavoda za socialno zavarovanje.

Poreč, nekdanja rimska naselbina Parentium, pozneje ribiško in vinogradniško mestece, sedaj pomembna turistična postojanka z nekaj hoteli in slovitima Plavo in Zeleno laguno v sosedstvu, je znamenit v hrvaški zgodovini kot nekdanje glavno mesto Istre in sedež istrskega sabora, kjer se je leta 1885 prvič oglasila hrvaška beseda, ko so istrski Hrvatje zahtevali od Avstrije svoje narodnostne pravice. Sprehodili smo se po osrednji ulici — nekda-

njem rimskem Decumanu, ogledali romansko hišo iz 15. stoletja, elegantna pročelja gotskih in baročnih stavb ter obiskali znamenito Evfrazijevo cerkev, ki je njen razvoj proučen od časov preganjanja kristjanov v 4. stoletju do še sedaj ohranjene zgodnjebizantinske bazilike 6. stoletja, ki vzbuja pozornost s krasnimi mozaiki, enakimi ravenskim, s pozlačnim reliefom, s stebri z različnimi kapiteli, slikovitim atrijem in baptisterijem.

Drugo jutro smo ubrali pot čez Baderno in Lovreč v Limski zaliv, potopljeni dolnji del doline, ki se dvakrat zavita vleče sredi Istre in jo sedaj uporabljata Pazinski potok v zgornjem in manjši, nestalni potok v srednjem delu. Vtis, ki ga daje fjordu podoben zaliv, še povečujejo lesene stavbe, ki so jih postavili kot kulise za snemanje filma o Vikingih. Eno od treh gostišč ob zalivu ima po tem ime Vikingi. V Rovinju nam čas žal ni dovoljeval, da bi obiskali obrobne mestne dele z inštitutom za biologijo morja, pristanišče za izvoz boksita, park s campom in letoviškimi hišicami in Crveni otok. Ogledali smo le stari del mesta, ki stoji na nekdanjem otočku, sedaj združenim s celino. Skozi mestna vrata smo se povzpeli po tesnih uličicah in pod starimi oboki na vrh griča, kjer stoji cerkev sv. Evfemije z veličastnim zvonikom, ki je posnet po zvoniku sv. Marka v Benetkah. Iz Rovinja smo krenili nazaj na glavno cesto, ki gre skozi Bale in Vodnjan ob pogledih na Brionske otoke v Pulj.

Pula ali Pulj je vredna natančnejšega ogleda. Že lega ob globokem zalivu na južni konici Istre je pomembna. Na otoku v zalivu je velika ladjedelnica Uljanik. Za ljubitelje muzeja so znamenite puljske starine, ki na gosto stoje v mestnem jedru. Ker je Pulj na ta način nekak muzej na prostem, nam bo oproščeno, da nismo obiskali arheološkega muzeja, zato smo si pa kulturne spomenike v mestu sistematično ogledali. Od amfiteatra ali arene, ki je najznačilnejši spomenik Pulja in med najznamenitejšimi v naši državi, saj je njegova starost približno enaka letnici našega štetja, nas je vodila pot skozi park s kipi revolucionarjev od Dvojnih in Herkulovih vrat v starodavnem obzidju, čez Trg bratstva in edinstva do slavoloka Sergijevecev, nato po najprometnejši ulici starega mesta in drugih ulicah do bizantinske kapele iz 6. stoletja in bližnjega talnega mozaika iz 1. stoletja. Ustavili smo se na Trgu republike, ki ga krasita Avgustov tempelj in mestna hiša, zgrajena na ostankih Dianinega svetišča. Stopili smo v renesančno-baročno stolnico, obšli

grič s Kastelom in se ob pogledih na ladjedelnico in pristanišče vrnili k avtobusu.

Na nadaljnji vožnji preko rdeče Istre nas je presenetila dolina Raše, ki je s strmimi, golimi bregovi zajedena v apnenčasto planoto in ima široko, ravno dno, pokrito z močvirjem in zelenjem. Mimo rudarskega središča Raše smo se vzpenjali v premogovni revir, videli spodaj v dolini rudniške naprave v Krapnju in dospeli v Podlabin, kjer živo utriplje rudarsko življenje v povsem sodobnem naselju, medtem ko Labin vrh griča nad njim komaj še živi. Tudi v Labin smo se zapekljali, prehodili njegove samotne ulice med zapuščenimi starinskimi stavbami, ki jim ponekod razpoke zaradi ugrezanja tal nad rudniškimi rovli črtajo stene. Z vrha smo lepo videli mlado letovišče Rabac ob bližnjem zalivu.

S planote smo se spet spustili pri Kršanu v rumeni del Istre. V podnožju Učke in njenih obronkov se nam je kazalo obsežno Boljunsko polje, kjer je pred nedavnim ležalo Čepiško jezero. Zavili smo proti Plominu, ki čepi visoko v bregu nad Plominskim zalivom. Ob motelu Plomin se nam je odprla kvarnerska obala Istre, nasproti Velikih vrat se je razprostiral severni del dolgega otoka Cres. Po slikoviti cesti, polni vijug, smo ob krasnih razgledih na morje pod seboj držali skozi znane kraje Brseč, Moščeničko Drago, Medvejo, Lovran in Iko v Opatijo, kjer smo se ustavili za kratek oddih v nedeljsko živahnem letovišču.

Po večerji v Ilirski Bistrici smo se usmerili kar domov. Med vožnjo se je predsednik društva zahvalil za organizacijo, vodstvo in varno vožnjo, udeleženci pa so malo v resni, malo v šaljivi obliki povedali v mikrofon svoje vtise in misli o zanimivem izletu.

France Planina

POROČILO O RAZSTAVAH V GALERIJJI

Loški muzej je pričel 18. decembra 1965. leta z rednimi občasnimi razstavami v novi galeriji privablja nove obiskovalce na loški grad. Na ta dan je bila v galeriji slavnostna seja občinske skupščine in hkrati sta bili izročeni namenu dve dvorani, poleg galerije še dvorana NOB. Prva razstava je z naslovom *Skofja Loka na starih slikah* pokazala občinstvu vse znane upodobitve mesta od prve znane grafike iz leta 1649 do prvih starih fotografij. Skoro vse slike in grafike so z

razstave prišle v zbirko, ki prikazuje podobo mesta in ki je bila po razstavi tudi deloma izpopolnjena. Razstavo je v januarju 1966 obiskalo 880 obiskovalcev, kar je za zimski čas zelo zadovoljiv obisk.

Od 5. februarja 1966 do 27. februarja je sledila razstava *del gorenjskih likovnikov*, kjer smo zabeležili že večji obisk, in sicer 1894 obiskovalcev. Razstava je bila deljena: istočasno so razstavljali svoja dela tudi v Kranju likovniki, ki niso člani Društva slovenskih likovnih umetnikov. V Škofji Loki so na dan otvoritve gorenjski likovniki ustanovili svoj pododbor društva, katerega ena izmed nalog je prirediti v februarju vsakoletno razstavo del članov pododbora in tako spremljati dejavnost svojih članov.

Tretja razstava je bila etnografska. Vse modele za loški mali kruhek, ki jih hrani muzej, in tiste iz privatnih zbirk smo razstavili. Razstava ni imela namena razčistiti vprašanj v zvezi z različnimi delavnici modelov, ampak je bila bolj turističnega značaja. Modeli za loški mali kruhek so bili razvrščeni po snovi ali po motiviki v večje skupine, kar je namenu razstave popolnoma ustrezalo. Razstavo smo prenesli tudi na Bled, kjer si jo je ogledalo več kot 6000 obiskovalcev, na Jesenice in v Ziri. V Škofji Loki si je razstavo ogledalo 1525 obiskovalcev v času od 5. do 28. marca.

Izredno zanimanje je vzbudila razstava *nalepk za vžigalične škatlice*, ki jo je pripravil Evgen Burdych iz svoje obsežne zbirke. Tako smo se v Loki in menda celo v Sloveniji prvič srečali z rodno zbirateljev nalepk za vžigalične škatlice ali s filumenistiko. Sličice na teh nalepkah iz vsega sveta so tako raznolike v kvaliteti, motiviki in v vsem, da je bil izbor za razstavo dokaj težaven, posebej še, ko je bilo treba izbrati približno tisoč nalepk izmed desetstisočih, kolikor jih ima v svoji zbirki Evgen Burdych. S to razstavo smo opozorili na galerijo 5219 obiskovalcev, kolikor jih je obiskalo razstavo na loškem gradu od 2. do 26. aprila. Razstavo smo posodili tudi muzeju v Kamniku.

Prvič smo se s sodobno umetnostjo v novi galeriji, ki je med tem že postala znana, srečali ob *deli Ipe Subica in Janjeza Vidica*. Oba slikarja sta iz prve vojne generacije, oba partizanska tiskarja, ki sta za našo razstavo pripravila svoja najnovejša dela. Razstava je bila odprta od 28. aprila do 30. maja in jo je ogledalo 2555 obiskovalcev. Potovala je še v Domžale, Kranj in na Jesenice.